

ФОРМИРАН САВЕТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ

ОДГОВОР

ПРИТИСЦИМА

Хоће ли безбедност хране коју једемо бити подигнута на виши ниво након формирања Стручног савета за процену ризика у области безбедности хране? За очекивати је да хоће јер су у рад тог тела укључени стручњаци из свих референтних области. Србија је своје законодавство, када је у питању храна, ускладила са стандардима Европске уније 2009, али се на формирање Савета чекала неколико година. Скоро да нема грађанина који бар некад није купио производ коме је истекао рок трајања или није на рафовима продавница видео артикал који је у неким другим земљама забрањен. Немало пута грађани су упозоравани на присуство металних опилака у брашну, канцерогених материја у храни, на млеко са повишеним токсинима. Држава је на становишту да систем контроле хране добро функционише и да је храна која се легално продаје код нас испитана и здравствено исправна. Прехрамбене производе контролишу произвођачи, акредитоване лабораторије и инспекције. Стручни савет за процену безбедности хране формиран је 28. априла ове године, а министар пољопривреде Бранислав Недимовић завршио је посао који су његови претходници годинама само најављивали.

Говорећи о задацима и приоритетима Савета за безбедност хране министар Недимовић каже да су одговорност и обавезе тог тела утврђене Законом о безбедности хране, као и пословником и другим актима.

– Стручни савет обављаће научне и стручне послове из подручја безбедности хране за људе и животиње и представљаће националну референтну тачку за процену ризика у области безбедности хране. Његова основна делатност је да припрема стручна и научна мишљења органима државне управе, субјектима у пословању храном, потрошачима, као и другим заинтересованим субјектима о ризицима у вези са храном. Од тог тела, као саветодавног органа, с обзиром на то да га чине наши најеминентнији стручњаци са богатим међународним искуством, очекује се да буде иницијатор и стални предлагач идеја и мера ка крајњем циљу, а то је стално унапређење система безбедности хране у нашој земљи. Поред сталних чланова, у Савету су и представници Министарства пољопривреде и заштите животне средине и Министарства здравља, лица задужена за праћење и контролу система безбедности хране у земљи. Свакако, Савет за безбедност хране ће у питањима која могу представљати ризик за здравље потрошача, као што је ГМО, блиско сарађивати са Саветом за биолошку сигурност и другим референтним организацијама и институцијама, ради доношења најобјективнијих ставова. Посебно је важно да је члан Савета и представник Националне организације потрошача Србије – каже министар Недимовић.

С обзиром на велику ширину и комплексност области безбедности хране, Савет је конципиран тако да су његови стални чланови представници ужих стручних група, форми-

раних ради доношења најкомпетентнијих мишљења и препорука. Чланове тих стручних група предлагаће Савет, у којем су стални чланови проф. Др Иван Станковић са Фармацеутског факултета Универзитета у Београду, прим. др. Весна Пантић Палибрк из Градског завода за јавно здравље, проф. Др Недељко Карабасил са Факултета ветеринарске медицине у Београду, др Весна Ђорђевић са Института за хигијену и технологију меса, др сц. мед Јелена Гудељ Ракић из Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ и проф. Др Игор Јајић са Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду.

Поред формирања Стручног савета за безбедност хране, у току су и активности на изменама и допунама Закона о безбедности хране. Све измене усмерене су на унапређење система безбедности хране, посебно у делу појачане контроле промета на мало, а успостављањем система референтних и службених лабораторија оснажиће се сам процес контроле прехранбених производа у земљи. Измењена Закона уводи се примена принципа флексибилности, којим се олакшавају услови за пословање малим произвођачима, што омогућава очување малог бизниса и производње традиционалних производа. Ово су само нека од многобројних побољшања у припреми, каже министар Недимовић, а детаљније информације очекују се након завршетка рада радне групе и финализирања коначне верзије измена и допуна Закона о безбедности хране.

Одређене измене претрпеће и систем контроле безбедности хране. Према речима министра Недимовића, успостављање Савета има за циљ да, између осталог, даје препоруке које ће унапредити систем безбедности хране у различитим секторима. У зависности од процењеног ризика, када то буде потребно, предлагаће измене и допуне одређених правних аката, док су министарства и даље задужена за припрему и доношење прописа. Савет за безбедност хране основан је на исти начин као и друге институције за процену ризика – да обавља научне и стручне послове из подручја безбедности хране, док су за управљање ризиком и контролу усаглашености пословања са законским одредбама код субјеката у пословању храном надлежне инспекције и службе министарства, каже министар Недимовић.

Председник Националне организације потрошача Србије Горан Паповић такође је члан Савета. Он подсећа да је Србија једина земља у окружењу и Европи која нема агенцију за безбедност хране, али наводи да се задаци тек основаног Савета за безбедност хране заправо подударају са пословима које у другим земљама Европе обављају сличне агенције. Он такође каже да је добро што је Србија коначно добила Савет за безбедност хране на који се толико дуго чекало.

– Закон о безбедности хране прописује процену и анализу ризика и управљање ризицима. Тиме се до сада нико није бавио, а догађало се да се у министарству тиме бави једна или две особе, што је отварало врата за злоупотребу. Наш притисак је био, још 2009. године када је усвојен први Закон о безбедности хране, да се формира национални савет, али то до сада није учињено. Сада је то завршено. Савет је већ имао две конститутивне седнице на којима се расправљало о правилима рада и формирању независних стручних тела. Формиране су радне групе за одређене области, за сада шест или седам, које ће се бавити одређеним обла-

Да ли је храна коју једемо безбедна? На то питање требало би да добијемо одговор од тек формираног Савета за безбедност хране, који ће превентивним деловањем обезбедити сигурност потрошача. За „Одбрану“ о томе говоре министар пољопривреде Бранислав Недимовић, председник Националне организације потрошача Србије (НОПС) Горан Паповић и председница Центра потрошача Србије (ЦЕПС) Вида Вера.

Министар пољопривреде Бранислав Недимовић

стима. Први корак је да видимо шта су инспекције до сада радиле. Да нам доставе комплетан извештај о свом раду. Тако ћемо знати шта се све испитивало, а шта није. Многе афере које су биле у Србији никада нису добиле епилог. Овај савет на себе преузима обавезу да координира рад између свих инспекцијских органа, да правимо процену ризика и анализу ризика за одређене врсте производа и да се тим ризицима управља – каже Паповић.

Поредећи функционисање система безбедности хране у земљама у окружењу и Европској унији са ситуацијом у Србији, Паповић каже да се од Агенције за безбедност хране одустало због анимозитета који се створио у јавности према разним агенцијама, али и да се са „шемом“ коју сада имамо, са националним саветом и са више референтних лабораторија, тај посао може обављати на ваљан начин.

– Кад се говори о храни, не сме да буде питања која немају решење или представљају табу-тему. Чак и кад је реч о

одредбу да предност на тендеру имају они производи који имају одрживи развој, а то је органска производња. Морају и правилници о квалитету да се мењају. Инспекцијски надзор је ту најбитнији, инспекције морају да се појачају и да боље функционишу. Министарство и Савет морају да делују превентивно на појаву неких производа, да процене ризик. Основна функција овог савета је да се предупреди опасност на неке производе. Да ми као потрошачи будемо сигурни да оно што се налази на

ГМО, све треба да буде транспарентно. Постоји посебно тело за ГМО и њихова обавеза биће да сарађују са нама и да координирамо рад. Наш став је да њихов представник треба да буде редован члан Савета. У Србији постоји јасан закон који забрањује промет ГМО. Огроман је притисак Светске трговинске организације да то променимо. Мислим да би прво требало да видимо које производе желимо да заштитимо. Србија мора да зна шта је њен стратешки циљ када је у питању пољопривреда. Да ли је то здрава храна и органска производња, да ли је то конвенционална производња? Притисак Светске трговинске организације треба да премостимо, да урадимо слично као Аустријанци, али и неке друге земље. Да дозволимо промет производа који у себи имају ГМО, али само ако се докаже да није штетан за грађане. Мој став је да Србија уопште нема потребе за таквим производима. Смешно је да Швајцарска, али и многи други, постаје све већи извозник органске хране, а ми ћемо да се бавимо ГМО. Наша органска производња не може да се извози, а ми треба будемо корисници ГМО хране. То је бесмислено – каже Паповић.

Председница Центра потрошача Србије Вуда Вера

нашим рафовима и на нашим трпезама, буде безбедно. Инсистираћемо да се за сваки производ зна порекло 'од њиве до трпезе'.

Председница Центра потрошача Србије Вида Вера каже, међутим, да је скептик када је реч о деловању Савета за процену ризика у области безбедности хране. Она сматра да се глас Савета неће довољно, или неће уопште чути.

– Што се тиче производа који садрже ГМО, Центар потрошача Србије је апсолутно против измене Закона о ГМО, којим би се дозволили њихова производња и промет у Србији. Ми смо још 2010. године испред ТЦ „Ушће“ организовали акцију под називом „Стоп ГМО“. Такође смо сигурни да ће новоосновани Савет то одобрити, јер је то један од услова уласка Србије у Светску трговинску организацију – закључила је Вида Вера.

Формирањем Савета за процену ризика у области безбедности хране Србија је заокружила систем контроле намирница. И до сада су у нашој земљи постојали правилник о квалитету хране и Закон о безбедности хране, али смо сведоци да су се с времена на време догађале афере због проблема са одређеним намирницама. Међутим, јавност често није детаљно обавештена шта се испитивало, шта је повучено из промета и због чега. Многе афере су отворане али нису добијале свој епилог, па се у јавности постављало питање да ли знамо шта једемо и каквог је то квалитета? ■

Председник Националне организације потрошача Србије (НОПС) Горан Паповић

Деловање Савета ће се, по Паповићевим речима, свакако одразити на потрошаче и њихове практичне проблеме. Националну организацију потрошача највише интересује храна за децу и храна која се користи у обдаништима и школама.

– Не може критеријум да буде само најнижа цена на тендеру већ мора да се узме у обзир и њен квалитет. Наш став је да би у Закон о јавним набавкама требало додати